

Foto: Alexandra Markert

Stillehavsostersen er på fremmarsj

En stille invasjon foregår i fjæresteinene. Stillehavsostersen breier seg på bekostning av blåskjell og overlapper også utbredelsesområde med vår hjemlige østers. Lenger sør i Europa har arten allerede inntatt en dominerende rolle i strandsonen, og norske forskere ber publikum om å registrere, rapportere om og ikke minst fortære inntrengeren for harde livet.

AV TORJAN BODVIN, MARIE HAUGE OG ANDERS JELMERT

For bare noen år siden ble det presseoppslag av to–tre stillehavsosters i norske farvann. Nå finner forskerne dem i hundretall.

STORE MENGDER

I forbindelse med kartleggingen av flatøsters i regi av “Nasjonalt program for kartlegging av marine naturressurser” har Havforskningsinstituttets forskere funnet store mengder stillehavsosters der de så for seg å finne bare noen få. Like overraskende er det at det på deler av Skagerrakkysten ikke er mer enn mellom fem og ti flatøsters der det var ventet å finne hundrevis.

Stillehavsostersen har fått en sterk posisjon i strandsonen på kontinentet de siste tiårene. Den synes å trives best der det er noe tidevannsforskjell. De relativt rikholdige forekomstene i ytre deler av Oslofjorden og langs kysten av Sør-Norge kan tyde på at stillehavsostersen holder på å ta en tilsvarende rolle også i farvann med mer beskjedne tidevannsforskjeller.

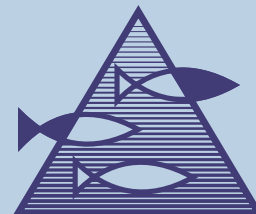
RISIKO FOR VADEFUGL

Eksotisk som den er, stillehavsostersen har likevel noen konkurransefortrinn i forhold til europeisk flatøsters; vår eneste naturlige østersart. Den er immun mot den viktigste østerssykdommen i Europa (bonamia), formerer seg lett når vannet er varmt nok, og tilpasser seg raskt nye leveforhold. Stillehavsosters finnes i hovedsak i tidevannssonen, men er også funnet på én til to meters dyp.

Når stillehavsostersen etablerer seg kan det få store konsekvenser for dyr og planter som allerede lever i området. Økosystemet kan bli totalt endret. Det kan blant annet bety slutten på de få blåskjellbankene som er langs kysten.

Stillehavsostersen vokser ofte på blåskjellene og kveler dem, noe som vil føre til at disse områdene totalt endrer karakter. Dette er ofte områder av stor betydning for vadefugl/trekkfugl, og endringen kan ha en vesentlig effekt på fuglelivet. Fuglene klarer i liten grad å nyttiggjøre seg østersen. Skallet er som betong.

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
INSTITUTE OF MARINE RESEARCH

Nordnesgaten 50
Postboks 1870 Nordnes
NO-5817 Bergen
Tlf.: 55 23 85 00
Faks: 55 23 85 31

www.imr.no

**HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
AVDELING TROMSØ**

Sykehusveien 23
Postboks 6404
NO-9294 Tromsø
Tlf.: 77 60 97 00
Faks: 77 60 97 01

**HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
FORSKNINGSSTASJONEN FLØDEVIGEN**

Nye Flødevigveien 20
NO-4817 His
Tlf.: 37 05 90 00
Faks: 37 05 90 01

**HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
FORSKNINGSSTASJONEN AUSTEVOLL**

NO-5392 Storebø
Tlf.: 55 23 85 00
Faks: 56 18 22 22

**HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
FORSKNINGSSTASJONEN MATRE**

NO-5984 Matredal
Tlf.: 55 23 85 00
Faks: 56 36 75 85

**AVDELING FOR SAMFUNNSKONTAKT
OG KOMMUNIKASJON**

Tlf.: 55 23 85 38
Faks: 55 23 85 55
E-post: informasjon@imr.no

KONTAKTPERSONER

Torjan Bodvin
Tlf.: 37 05 90 66
E-post: torjan.bodvin@imr.no

Anders Jelmert
Tlf.: 37 05 90 52
E-post: andersj@imr.no

STILLEHAVSØSTERSEN

- blir også kalt japansk østers eller gigøsters
- kan bli over 1,5 kg og ca. 30 cm lang fra hengsel til skallkant
- fraktes verden rundt for oppdrett
- hardfør art, men avhengig av nær 20 °C for gyting og deler av larvefasen

Etter hvert som klimaet har blitt varmere, har forvillede eksemplarer blitt stamfedre til store østerskolonier. Flere steder i Tyskland, Nederland og Belgia har stillehavsøstersen tatt knekken på lokale blåskjell-rev. Så utbredt er arten at det advares mot å surfe i disse områdene; risikoen for å skjære seg på de knivskarpe østersskallene er stor.

►► **Stillehavsøstersen er på fremmarsj**

SPIS I VEI

Det er lite sannsynlig at østersinvasjonen lar seg stoppe. Men får publikum øynene opp for inn-trengeren, kan kanskje noen av blåskjellbankene holdes fri for stillehavsøsters.

Publikum blir på det sterkeste oppfordret til å spise østers. Etter at de har meldt fra til Havforskningsinstituttet om funnet, vel å merke. Kostholds-rådene for blåskjell gir også god sikkerhet for kvaliteten på østersen.

LETT Å SE FORSKJELL

Det er relativt enkelt å skille flatøsters og stillehavsøsters fra hverandre. Flatøstersen er rund og har ganske flatt skall. Strukturen i skallet er riflet og i flak. Stillehavsøstersen er gjerne noe mer avlang og har en grovere, mer bølget struktur med pigger i skallet. Dessuten har den ofte gule

Figur 1: Flatøsters til venstre og stillehavsøsters til høyre.

og svarte tegninger på skallet. Formen på skjellet er imidlertid sterkt avhengig av voksested.

Forskerne følger utviklingen i Norge nøye. Direktoratet for naturforvaltning har satt i gang et prosjekt for å finne ut hvordan stillehavsøstersen kan komme til å påvirke den norske faunaen.

FØDT OG OPPVOKST HER

I Norge ble det gjort noen mindre vellykkede forsøk med oppdrett av stillehavsøsters på slutten av 1970-tallet. Siden er østersen først og fremst importert til Norge som matvare. De første bevisene på stillehavsøsters "født og oppvokst" i norske farvann ble funnet i 2006. Siden er mer enn 50 bestander påvist, i hovedsak på Skagerrakkysten. Enkeltregistreringer er imidlertid også gjort i Rogaland og Hordaland. Forskerne tror de fleste bestandene kan stamme fra yngel som har drevet nordover fra Sverige og Danmark med kyststrømmen, men enkelte av funnene kan også stamme fra østers i gamle norske oppdrettsanlegg.

TØRR PÅ BEINA

I det siste har meldingene om stillehavsøsters blitt stadig hyppigere. En av grunnene kan være at man tidligere ikke har lett grunt nok etter den introduserte arten. Det viser seg at man ikke alltid trenger å bli våt på beina for å høste østers. Stillehavsøstersen finnes nemlig helt opp i fjæresteinene, og den tåler å tørke når det er fjæresjø.

